

Садржај

Стамен Миловановић - [Једначење по звучности](#)

“Награђена драма *Једначење по звучности* пажљиво избалансираним сценским сликама прати животни пут и трагичну судбину Саве Мркаља, реформатора азбуке и претече Вукове језичке реформе. Контрапунктирајући ликове, психологију и животне исходе Мркаља и Вука, аутор нам представља два судбинска модела: Мркаљ је трагична жртва свога импулсивног бунтовништва против културног, дакле, црквеног естаблишмента, његова простосрдачна свест ломи се и пуца пред конзервативним силама, за које је идеализам филолошке логике одвећ слаб аргумент. Вук, напротив, показује жилавост прекаљеног борца, па, користећи Мркаљеве идеје и надограђујући их својима, успева да одоли свим, па и најтежим искушењима на путу до тријумфа Мркаљевог и властитог концепта. Штафета ће, најзад, стићи до циља, мада ће њен први носилац, сломљен, завршити у азилу за умоболне.

Драма *Једначење по звучности* представља и успелу уметничку хронику једног времена друштвених и духовних превирања, са прецизно изведеним психолошким портретима главних ликова. Више од тога, она је савремена прича о сукобу старог и новог, идеализма и прагматизма, те о цени која се мора платити у борби за оно што ће колико сутра изгледати као нешто природно, што се само по себи подразумева.

Судбина Саве Мркаља, којој је ова драма посвећена, остаје као горко подсећање на суровост те цене, и као прилог борби против историјског заборавља, којем смо, и као народ и као појединци, пречесто склони.”...

[>>> види поговор](#)

Верослав Ранчић - [Златно правило Глосово](#)

Документарна драма заснована на подацима из бројне литературе, као и на казивањима кнегиње Јелисавете Карађорђевић, кћерке кнеза Павла Карађорђевића. Верослав Ранчић је крајње студиозно проучио историјске и друге изворе и исплео драму која настоји да исправи историјску неправду, односно ослободи Павла Карађорђевића кривице коју су му убележили историчари после Другог светског рата, када је историографија била писана пером комунистичких идеолога. Карађорђевића, наиме, овакви историчари чине одговорним за потписивање Тројног пакта, иако је он учинио све, као кнез намесник, да Југославија остане неутрална. Ранчић констатује да су представници великих сила припремали терен да се на Балкану отвори нови фронт, у чему су посебно учествовали Енглези финансирајући рад Народне странке. Последица демонстрација 27. марта 1941. била је пад српске владе и напад Хитлерове Немачке на Југославију. Верослав Ранчић, поштујући хронологију догађаја, описује кнеза Павла и његову породицу као несрећне жртве политичких догађаја. Черчил и Идн шаљу породицу кнеза Павла у изгнанство, прво у Грчку а потом у Африку, држећи га у изолацији, како не би могла да се чује његова реч. Данас би се актуелним речником рекло да су Карађорђевићи била колатерална штета савезничких снага те да је лик Павла Карађорђевића злоупотребљен, а његова част жртвована зарад политичих игара...
[>>> види поговор](#)

Александар Ђаја - [Одржаване захарија](#)

Александар Ђаја своје комаду *Одржаване Захарија* дао је поднаслов психоактивна драма. Упућујући поднасловом читаоца да у драми очекује одређену активност психе, Ђаја тог истог читаоца наводи у замку, јер посебне активности психе у драми нема, али има активности човекове свести као и изузетног деловања репресивних државних органа. Такав збир мобилности достатан је за драму која почива на метафизици коју је за ову сценску причу створио Александар Ђаја. Реч је, дакле, о комаду који с позиције умереног катастрофичара, какаве овом приликом Александар Ђаја, посматра човечанство у будућности; у каквом ће поретку људи живети, какви ће бити међусобни односи и да ли има излаза за људски род – то су питања која поставља писац. Ђајин јунак Захарије огледни је примерак човека који нити живи нити умире захваљујући извесном центру који људе одржава у неком облику живота, не допуштајући им да часно и честито умру. Тиме, вели Ђаја, осигурава се апсолутна контрола коју власт има над поданицима, а у исто време ствара се привид бриге о сваком житељу понаособ. У тако постављеном друштвеном систему, предочава нам даље Ђајина метафизика, успостављени су стандардни облици ограничења свих слобода, о чему се стара посебна полицијска служба. Али, за разлику од Орвела и других песимиста, Александар Ђаја не може да одоли могућности комичког сликања тоталитарног режима, па кад год је то могуће, оснажује драмску причу елементима хумора сугеришући нам да ипак има разлога за охрабрење, да у људском роду постоји спасоносна клица разума која ће се развити и омогућити да човечанство преживи... [>>> види поговор](#)

Милица Пилетић - [Палиндром](#)

Драма Милице Пилетић *Палиндром* бави се савременим животом који је, такав какав је, само последица прилика у којима је цело друштво било пре петнаест-двадесет година. Показује се да је садашњи живот нежељено стање, да су изневерена очекивања – посебно младих – који су се борили против Милошевићевог режима, да су размишљања о слободи једна, а сама слобода сасвим друга ствар, другим речима да су променом друштвеног система разбијене илузије о правди, демократији, итд. Драмски јунаци Милице Пилетић су још увек млади људи који су разошарани, уморни од свега, неостварени на личном плану, посустали у жељи да мењајући свет промене и себе. Можда би се, уз мало ироније, могло констатовати да су ликови драме безвољни и апатични зато што више немају противника који би их подстакао на борбу и који би им помогао да мобилишу енергију како би остварили одређен циљ. Противник је побеђен, а победници се осећају као да су поражени. Отуда се код неколицине драмских јунака јавља утисак да је некада вођена борба против тадашње власти само један облик карневала, великог хепенинга који је имао своје првоборце и хероје. .. Одмотавајући драмско клупко, Пилетићева корак по корак осваја време уназад, доводећи драмске јунаке – и читаоце, разуме се – до иницијалне ситуације из које су проистекла сва друга дешавања и тегобан пут самоосвешћења ликова. Шта је остало од великих надања и велике љубави? Резигнација, којом се увек заклањамо када утихну жстоке страсти, закључује Милица Пилетић... [>>> види поговор](#)

Пеђа Трајковић - [На крају крајева](#)

Комедија Пеђе Трајковића *На крају крајева* догађа се на депонији смећа; у драми се појављују маргиналци, најчешће неостварени људи, митомани, преваранти и анђео који има задатак да их поучи, да успостави критеријуме понашања, разликовања добра и зла, речју, да их оплемени и очовечи. Колико хвале вредан толико и залудан посао, јер, показује Трајковић, јунаци са ђубришта поседују изграђену животну филозофију, становиште да је све што им је од користи допуштено, да нема вредносне разлике између добрих и рђавих поступака и да отуда анђео нема шта да тражи на земљи међу људима.

Настојећи да уведе некакав ред међу људима, анђео прво прави ред на ђубришту, али се убрзо испоставља да приоритет у стварању поретка класичних вредности треба да припадне обнављању људске свести, за шта Трајковићеви јунаци нити су спремни нити вољни. Писац, дакле, како и доликује комедиографу, констатује да у одсуству моралности као основног начела на коме почива друштво, човеку преостаје вегетирање на ђубришту историје, политике и свих етичких вредности...

[>>> види поговор](#)

Милан Миловановић - [Сенка](#)

Мелодрама *Сенка* Милана Миловановића написана је пообрасцу сентименталне литературе која увек има своје поштоваоце. Смештајући драмско збивање у време уочи Другог светског рата, писац Миловановић – свесно или несвесно упућује читаоца на доба у коме је као најтиражни писац словила Мир-Јам чији су романи удовољавали потреби публике да испољи љубавне осећаје или њихову симулацију. Маловарошки ред и поредак, помешаност и узајамна условљеност трговачких интереса и могуће љубавне везе, сведени поглед на смисао живота који се исцрпљује у браку – јесу стандардни чиниоци од којих се прави оваква литература. Све то је применио у комаду *Сенка* Милан Миловановић, писац млађег нараштаја, добро савладавши занат и верујући да је одржива повест о женској части, чистој љубави, као и о мушкој постојаности и чојству за понос. *Сенка* и Јован су заљубљени једно у друго, али да би се њихова узвишена љубав реализовала, треба савладати бројне препреке које стварају интриганти, или које проистичу из претпоставки и стрепњи самих љубавника. Миловановићу не смета што су промишљања његових драмских јунака покаткад наивна, а проблеми с којима се суочавају исконструисани и Миловановић је у праву када све то занемарује. За узврат, писац нуди чврсто исплетену причу у којој се често смењују нада и стрепња, скривена љубав и злоба пакосника, одлагање сазнавања истине и тиха патња заљубљених...

[>>> види поговор](#)

Радомир Путник - [Поговор](#)

Едиција Савремена српска драма КЊИГА 38

Издавачи: УДРУЖЕЊЕ ДРАМСКИХ ПИСАЦА СРБИЈЕ, 11000 Београд, Господар Јевремова 19 и ПОЗОРИШТЕ “МОДЕРНА ГАРАЖА”, Мајке Јевросиме 30

www.drama.org.rs

udraps@gmail.com

За издаваче: Миодраг Ђукић и Братислав Петковић

Одговорни уредник, Миодраг Ђукић

Главни уредник, Момчило Ковачевић

Извршни уредник, Недељко Бодирога

Редакција: Миладин Шеварлић, Бошко Сувајцић, Снежана Кутрички, Милан Миња Обрадовић, др Едуард Дајч, Радомир Путник

Коректура - Редакција

Ликовно и техничко решење, Ново Чогурић

Припрема за штампу, Светозар Станкић

ISBN 978-86-85501-27-2

Штампа и повез: “ГРАФОРЕКЛАМ”, Параћин
Штампање завршено септембра 2009.
Тираж: 300 примерака